Translation / Traduction

Robert Brym

Yankev Leshchinsky's *Dos natsyonale ponem fun goles-yidntum* and Canadian Jewish Education in the First Half of the Twentieth Century

יעקב לעשצינסקי

דאָס
נאַציאָנאַלע פּנים
פון
גלות-יידנטום

בוענאָס איירעס
תשט״ז — 1955

משה פייגענבלום.

Translator's Introduction

The *2018 Survey of Jews in Canada* found that 43 percent of Canadian Jewish adults had attended a full-time Jewish day school, making Canada a world leader among diaspora countries in Jewish education.[1] What remains unclear is when Canadian Jewry surged ahead in this regard. Yankev Leshchinsky, head of the Economics and Statistics Section of Vilna's famed Yidisher visnshaftlekher institut (Jewish Scientific Institute, or YIVO) and European correspondent for the New York Jewish daily *Forverts* (*Forward*), sheds light on this question in a 1955 Yiddish-language work, *Dos natsyonale ponem fun goles-yidntum* (*The National Character of Diaspora Jewry*).[2] In the following excerpt, drawn from a section on education (*khinukh*), Leshchinsky shows that the surge in day school attendance began sometime between 1943 and 1948, and continued until at least 1953, the last year for which he provides data.

Leshchinsky mentions three reasons why the surge took place. First, he asserts that the Jewish birth rate experienced an uptick in the period just before the surge. We can dismiss this claim because census data show that annual births per 1,000 Jews declined quite steadily from 15.3 to 13.6 between 1926 and 1936.[3] Leshchinsky is on safer ground when he mentions the national-religious awakening that took place in the second half of the 1940s. The urge to rebuild the Jewish people was strong after the Holocaust. The establishment of the State of Israel provided additional inspiration, as well as a source of personnel in support of Jewish education in the diaspora. Surprisingly, Leshchinsky says little about the significance of yet another factor, perhaps the most important of all, namely Jewish population growth due to immigration, especially from Eastern Europe. Mainly because of the postwar immigration boom, Canada's Jewish population grew fully 24.2 percent between 1941 and 1951, greatly stimulating demand for Jewish education and building a foundation for later growth.[4]

גרעסטע און די קלענסטע, די עלטסטע און די ייִנגסטע, איז דאָס אַ באַווייז, אַז
מיר זענען נאָך אין גלות עם אחד, איין פאָלק מיט די זעלבע ליידן און בענק־
שאַפטן און מיט די זעלבע שטרעבונגען און רצונות. די ישיבות־בויאונג איז אַ
מין סאָרט איבערדוף צווישן די תפוצות; אַן איבערדוף, וואָס זאָגט עדות וועגן
געמיינזאַמע זאָרגן און אומרועז, וועגן געמיינזאַמע נאַציאָנאַלע מוראס און פּחדים
און לכן וועגן געמיינזאַמע רעטונג־מיטלען און עצות־זוכן.

קאַנאַדע קומט אין דער ערשטער ריי, — זי איז די נאָענטסטע צו די שטאַטן
און ווערט נישט ווייניק באַאיינפלוסט פון דער גרויסער שכנטע.

חינוך אין קאַנאַדע

אין פּרט פון נאַציאָנאַל־רעליגיעזער דערציִונג קאָנקורירט דער ייִדישער ישוב
פון קאַנאַדע אַבסאָלוט מיט אַלע אַנדערע ישובים פון דער גאָרער גלות־וועלט.
לויטן פּראָצענט קינדער, וועלכע באַקומען אַ ייִדישע דערציִונג זענען פאַראַן לענ־
דער (מעקסיקע און אורוגווײַ), וועלכע קענען זיך אפשר פאַרמעסטן מיט קאַנאַדע,
אָבער לויט דער קוואַליטעט פון דער דערציִונג און לויט דער פאַרוואָרצלטקייט
פון די חינוך־אינסטיטוציעס און אויך לויט דער ביודזשעט־זיכערקייט פאַרנעמט
דער קאַנאַדער ייִדישער קיבוץ דעם ערשטן פּלאַץ.

אין קאַנאַדע זענען פאַראַן קרוב צו אַ צענדליק ישיבות, — קיין גענויע דאַ־
טעס האָב איך, ליידער, נישט. דער יערלעכער איבערבליק פון יאָר 1953 אין
„קאַנאַדער אָדלער" (9טן סעפּטעמבער, 1953) גיט אָן: „פּאַראַלעל צום גאַנצן רע־
פאַקטאָרן אין אונדזער חינוך. די ליובאַוויטשער ישיבה, די מרכז התורה־ישיבה,
פאַקטאָרן אין אונדזער חינוך די ליובאַוויטשער ישיבה, די מרכז התורה־ישיבה,
די ראשית חכמה־ישיבה, אַלע אין מאָנטרעאל, אויך די ישיבות אין טאָראָנטאָ,
אין וויניפּעג און אין אַנדערע שטעט — זיי זענען די בעסטע עדות פון דעם רע־
ליגיעז־גייסטיקן שוווּנג, וואָס די ייִדישע יוגנט מאַכט דורך אין קאַנאַדע".

דאָס זענען אַלץ ישיבות גדולות, ווו עס לערנען זיך דערוואַקסענע בחורים
— און מען לערנט טאַקע ווי גאָר, גאָר אַמאָל. אָט איז אַ ביישפּיל, וואָס וועט
אונדז ווייזן, ווי ערנסט אין די ישיבות עס ווערט געלערנט.

אין „קאַאַנדער אָדלער" פון 28טן יוני 1953 געפינען מיר פאָלגנדיקע באַ־
שרייבונג: „ס'איז שוין נישט דאָס ערשטע מאָל, דאָס די בחורים פון ישיבת „מרכז
התורה" מאַכן פאַרשיידענע געוועטן אָפּצוזאָגן צוועלף בלאַט גמרא אויף אויסנווי־
ניק. דאָס מאָל האָט דער תלמיד הישיבה ראובן סילווער באַוויזן אָפּצוזאָגן אַ האַל־
בע גמרא ביצה אויף אויסנווייניק, מיט דער אָנוועזנהייט פון אַ גרופּע באַלעבאַטים
עסקנים פון דער ישיבה. מען האָט דעם בחור אָפּגעשטעלט אינמיטן זאָגן און אַ

פרעג געטון אַ קשיאָ, וועלכע רירט אָן אַ תוספות, און דער בחור האָט זיך גאַנץ פיין אַרויסגעוויקלט פון איר״.

ס׳איז דאָך נויטיק אַ געוויסע פּאַסיקע אַטמאָספער, אַז אַ בחור זאָל אַזוי זיך אַריינלאָזן אין גמרא — און ווי מען זעט, איז דאָס נישט קיין מעכאַניש־אויסלערנען, נאָר אַ קענען אין תוך. און אויב איין בחור קען אַ האַלבע גמרא, איז דאָך אַ סימן, אַז אַלע תלמידים לערענען יעדנפאַלס גאַנץ ערנסט תלמוד. מען לערנט מיט ליבע און איבערגעגעבנקייט און געוויס מיטן פרייען רצון. צי וועלן אַלע די דאָזיקע בחורים, וועלכע באַקומען איינצייטיק אויך אַן אַלגעמיינע בילדונג און טאַקע אַ האַי־סקול־בילדונג און אָפט אויך אַן אוניווערסיטעט־בילדונג, בלייבן ביי דער גמרא, איז אַ ספק. אַ געוויסער טייל פון דער דאָזיקער יוגנט גרייט זיך באַוווּסטזיניק צו לערעריי אָדער רבנות — און עס איז דאָך גאָר קיין ספק נישט, אַז דאָס וואַקסט אַ גאַנץ נייער טיפּ לערער און אַ נייער טיפּ רב אָדער ראַביי.

אין דער נאָר וואָס באַשריבענער ישיבה לערענען זיך אַרום 100 תלמידים — פיל מער תלמידים לערנען זיך אין דער ליובאַוויטשער ישיבה. אָט שרייבט דער „קאַנאַדער אָדלער״ פון מערץ 18טן 1952: „קיינער האָט זיך נישט געריכט, אַז די קליינע צאָל „גרינע״ ישיבה־לייט פון דעם ליובאַוויטשער טיפּ, וועלכע האָבן צו יענער צייט אויסגעזען היפּשלעך אויסטערליש אין דער נייער אומגעבונג, זאָלן אין משך פון עטלעכע יאָר זיך קענען אַזוי ווייט איינוואָרצלען אין היגן באָדן. אַרום און אַרום לערנען איצט אין דער ליובאַוויטשער ישיבה קנאַפּע זעקס הונדערט קינדער״.

די דאָזיקע ישיבה האָט אויך אַן עלעמענטאַרע שולע און אַ האַי־סקול. און „ס׳איז נישטאָ קיין סתירה צווישן די לימודים אין דער ישיבה און די אַלגעמיינע וויסנשאַפטן״ („קאַנאַדער אָדלער״, 8טן יאַנואַר, 1954).

ווי ווייט די ישיבות, וועלכע גייען נישט אויף קיין שום קאָמפּראָמיסן און ווי זיי באַרימען זיך „לערענען זיי נישט נאָר ייִדישקייט, נאָר זיי פּראַקטיצירן ייִדישקייט״, פּאַסן זיך דאָך צו, ווערט קלאָר פון פאָלגנדיקע ווערטער („קאַנאַדער אָדלער״, 30טן מערץ, 1955):

„אַפילו דער ענין ספּאָרט און אַטלעטיק ווערט נישט פאַרנאַכלעסיקט. אַלץ איז כמנהג המדינה. אָבער דאָס איז גערעדט בלויז וועגן זאַכן, וואָס האָבן צו טון מיט טעכנישער מעטאָדיק. דער גייסט פון דער שולע איז חרדיק, דאָס הייסט שטרענג רעליגיעז. און אין דעם פּרט קענט איר ביי די ליובאַוויטשער גאָר נישט אַראָפּדינגען. די ליובאַוויטשער ישיבה איז שוין געוואָרן איינגעבירגערט אין דעם באַוווּסטזיין פון היגע ייִדן, ווי איינער פון די וויכטיקסטע לערן־אַנשטאַלטן אין אונדזער קהילה״.

אָט די לעצטע פראַזע איז ביז גאָר וויכטיק — זענען טאַקע שוין די ישיבות געוואָרן אַן אָרגאַנישער אינטעגראַלער טייל פון ייִדישן חינוך אין די אַמעריקאַנער

דאָס נאַציאָנאַלע פּנים פון גלות־ייִדנטום

לענדער? הלוואי עס זאָל זיין ווי דער רעדאַקטאָר פון דער צייטונג, וועמען מיר האָבן נאָר וואָס ציטירט, באַהויפּטעט. די ישיבות פון קאַנאַדע אָן אויסנאַם זענען נישט עלטער פון 10־11 יאָר — זיי זענען אַלע אַ פּראָדוקט פון דער נאַציאָנאַל־רעליגיעזער דערוואַכונג פון נאָך דער שחיטה און זיי ווערן געשטיצט אין זייער קיום און אין זייער אַנטוויקלונג אַ דאַנק דעם אויפקום פון מדינת ישראל. די תלמידים פון די ישיבות זענען די זיכערסטע קומענדיקע קענער פון העברעיִש — און אפשר נישט נאָר העברעיִש־לייענער נאָר אויך העברעיִש־שאַפּער.

אין אַלע ישיבות אין קאַנאַדע לערענען זיך אַרום 1.500 תלמידים — פון זיי ביז טויזנט עלטער פון 14 יאָר, בחורים און מיידלעך (די לעצטע זייער ווייניק), וואָס קומען מערסטנטייל פון רעליגיעזע היימען, אָבער מיט אַ גאַנץ פיינעם צוגאָב פון קינדער פון היימען, וווּ רעליגיעזע מיצוות ווערן זייער שוואַך אָפּגעהיט.

לאָמיר איבערגיין צום וועלטלעכן חינוך — מיר וועלן ווייטער ברענגען ציפער. נאָר פריִער עטלעכע קורצע ווערטער וועגן דעם כאַראַקטער פון די שולעס אין קאַנאַדע. עס איז פאַראַן אַ גרויסע צאָל טאָג־שולעס, וווּ עס ווערן געלערנט באַגלייך ביידע ייִדישע שפּראַכן: ייִדיש און העברעיִש. אין וויניפּעג איז דאָ אַ ריין־העברעיִשע שולע, וועלכע האָט שוין געפייערט איר 40־יאָריקן יובילײ. נאָר העברעיִש ווערט אין אַלע ייִדישע טאָג־שולעס גרינטלעך געלערנט. מען קען מיט אַ רויִקן געוויסן באַהויפּטן, אַז פון די דאָזיקע שולעס גייען אַרויס ייִדישע קינדער מיט אַ העברעיִשן באַגאַזש, וואָס גיט זיי אַ גרינגע מעגלעכקייט צו ווערן העברעיִשע לייענער. וועגן ייִדיש איז אָפּגערעדט, ווייל אין קאַנאַדע רעדט מען נאָך אַ סך ייִדיש אין היימען, אַ סך מער ווי אין אַמעריקע. דאָס זענען מערסטנטייל פּועל־ציוניסטישע שולעס און נישט נאָר העברעיִש, נאָר אויך מדינת ישראל פאַרנעמט אַ גאָר וויכטיקן פּלאַץ אין דער דערציִונג פון די קינדער. די מערהייט קינדער בלייבן מער ווי פינף יאָר אין די דאָזיקע טאָג־שולעס און דעריבער לאָזן די דאָזיקע שולעס אַ סך טיפערע שפּורן אין די הערצער און אין די נשמות פון די קינדער, ווי אין די שולעס פון אַמעריקע. דאָס זענען טאָג־שולעס! דאָס מיינט, אַז די קינדער לערנען אַלע לימודים אין די ייִדישע שולעס און אויב אַפילו די מערהייט קינדער גייען שפּעטער אַריבער אין די אַלגעמיינע מיטל־שולעס, נעמען זיי מיט מיט זיך אַזאַ געדיכטן ייִדיש־העברעיִשן באַגאַזש, אַז ער גיט זיך צופילן לאַנגע יאָרן און ברענגט רעזולטאַטן, וועלכע שפּיגלען זיך אָפּ אין דער באַציִונג פון די שפּעטערע עלטערן צו די טאָג־שולעס.

לאָמיר וואַרפן אַ בליק אויף די ציפער, וועלכע זענען געוויס נאָך גאַנץ ווייט פון יענעם חינוך־אידעאַל, צו וועלכן דאָס גלות־ייִדנטום שטרעבט איצט, נאָר וואָס גיט דאָך טרייסט און האָפענונג אויף אַ בעסערע צוקונפט.

אין גאַנץ קאַנאַדע זענען פאַראַן (1954) אַרום 30 טויזנט ייִדישע קינדער פון שול־עלטער (6־14) — פון זיי באַזוכן אַלגעמיינע מלוכה־שולעס 25.500 און

יעקב לעשצינסקי

ייִדישע טאָג־שולעס — 4.500, אַלזאָ בסך הכל 15 פּראָצענט. נאָר דאָ גייט די רייד נאָר וועגן יענע ייִדישע קינדער, וואָס באַזוכן טאָג־שולעס, ווו זיי לערנען אויך די אַלגעמיינע לימודים, אַלזאָ די מאַקסימאַלסטע נאַציאָנאַלע שולעס. פֿון די 30 טויזנט ייִדישע קינדער אין שול־עלטער באַקומען אַ וועלכע ס׳נישט איז ייִדישע דערציִונג נאָר 15 טויזנט. דאָ רעדט זיך וועגן איינצייטיק לערנען אין וועלכער ס׳נישט איז ייִדישער שולע. דאָס מיינט נישט, אַז גאַנצע 50 פּראָצענט קינדער בלייבן גאָר אָן ייִדישער דערציִונג. אָבער עס איז גענוג טרויעריק, אַז איינצייטיק לערנען זיך אַפֿילו אין קאַנאַדע, אין דעם נאַציאָנאַל־רעליגיעזסטן קיבוץ, נאָר 50 פּראָצענט ייִדישע קינדער פֿון שול־עלטער.

לאָמיר איצט וואַרפֿן אַ קוק אויף דער פֿאַרטיילונג פֿון די דאָזיקע 15 טויזנט ייִדישע שול־קינדער לויט שולעס־טיפּן:

1)	טאָג ־ שולעס	4.500	30.0 %
2)	נאָכמיטיק־שולעס	8.250	55.0 %
3)	זונטיק ־ שולעס	2.250	15.0 %
	צוזאַמען	15.000	100.0

כמעט אַ גאַנץ דריטל פֿון אַלע ייִדישע שול־קינדער לערנען זיך אין דעם שול־טיפּ מיטן מאַקסימום ייִדישן אינהאַלט — דאָס איז בערך פֿיר מאָל אַ העכערער פּראָצענט, ווי אין אַמעריקע. און וואָלטן מיר צוגעגעבן די יוגנטלעכע פֿון די ישיבות, וואָלט דער פּראָצענט געווען נאָך אַ העכערער. גאַנצע 55 פּראָצענט לערנען אין די נאָכמיטיק־שולעס, מערסטנטייל אין תּלמוד־תּורות, ווו מען לערנט ווידער מער טעג און לענגערע שעהן, ווי אין די פֿאַראייניקטע שטאַטן. די תּלמוד־תּורות אין קאַנאַדע טראָגן אויך אַ מער טראַדיציאָנעל־רעליגיעזן כאַראַקטער, ווי אין די שטאַטן. ענדלעך אין די זונטיק־שולעס לערנען זיך אין קאַנאַדע נאָר 15 פּראָצענט קינדער, העכער דריי מאָל ווייניקער, ווי אין די שטאַטן.

לויט די שעהן פֿון לערנען באַקומט זיך אַזאַ בילד: אין די טאָג־שולעס לערנען די קינדער פֿון 11 ביז 12 שעה אַ וואָך ייִדישע לימודים; אין די תּלמוד־תּורות לערנט מען בערך 7 שעה אַ וואָך ייִדישע לימודים; און אין די זונטיק־שולעס 3־2 שעה אַ וואָך, 6־5 מאָל ווייניקער ווי אין די טאָג־שולעס און 4־3 מאָל ווייניקער ווי אין די תּלמוד־תּורות.

אַ בילד פֿון דער אַנטוויקלונג פֿונעם חינוך ביים קאַנאַדער ייִדנטום באַקומט מען ווען מען וואַרפֿט אַ בליק אויפֿן וווּקס פֿון די ייִדישע תּלמידים אין די טאָג־שולעס פֿון דער שטאָט מאָנטרעאָל, ווו עס איז קאָנצענטרירט כמעט אַ העלפֿט פֿון דער ייִדישער באַפֿעלקערונג פֿון קאַנאַדע. מיר וועלן ברענגען די גאַנצע צאָל קינדער אין שולעס פֿון מאָנטרעאָל און דער פֿון אין ייִדישע טאָג־שולעס.

טאַבעלע 28

יידישע קינדער אין די טאָג־שולעס פון מאָנטרעאָל

	יאָרן	יידישע קינדער אין אַלע שולעס	יידישע קינדער אין די יידישע טאָג־שולעס	
			אַבס.	%
(1	1928	13.334	26	0.2
(2	1938	10.536	215	2.0
(3	1943	9.322	699	7.5
(4	1948	10.946	1.933	17.7
(5	1953	15.567	3.288	22.1

די וואַקלונגען אין דער אַלגעמיינער צאָל תלמידים אין די שולעס זענען אַרויסגערופן פון ביאָלאָגישע סיבות, פונעם פאַלן אין די פריִערדיקע יאָרן פון די געבורטן און פונעם אינטענסיוון שטייגן פון די געבורטן אין די לעצטע 10 יאָר — ווען מיר דאָ זיך דערויף נישט אָפּשטעלן. אונדז אינטערעסירט דאָ נאָר די צאָל ייִדישע קינדער אין אייגענע טאָג־שולעס, ווו זיי בלייבן די גאַנצע צייט אין אַ ייִדישער אַטמאָספער און ווו זיי באַקומען דעם מאַקסימום ייִדישע לימודים. ביזן יאָר 1943 גייט דער וווּקס פון די ייִדישע קינדער אין די ייִדישע טאָג־שולעס זייער לאַנגזאַם — פון 1928 ביז 1943 זענען קוים צוגעקומען אין די ייִדישע טאָג־שולעס 673 תלמידים און זיי האָבן אויסגעמאַכט קוים אַ ביסל מער פון 7 פּראָצענט פון אַלע ייִדישע קינדער אין די שולעס פון מאָנטרעאָל. פון 1943 ביז 1953 אָבער קומען צו אין די ייִדישע שולעס 2.589 נייע ייִדישע שילער און זיי מאַכן שוין אויס העכער 22 פּראָצענט פון אַלע ייִדישע קינדער אין די שולעס פון מאָנטרעאָל.

מיר קענען, ליידער, זיך דאָ נישט אָפּשטעלן אויף דער פינאַנציעלער זייט פון דער פראַגע, כאָטש זי שפּילט אַ גאָר גרויסע ראָל — די ייִדן פון מאָנטרעאָל צאָלן שטייער פאַר דער אַלגעמיינער שול־נעץ און מוזן אַליין אויסהאַלטן די אייגענע ייִדישע שולעס. די הוצאה איז אַ גאַנץ גרויסע — דאָס קאַנאַדער ייִדנטום גיט אויס אויף ייִדישע בילדונג מער פון אַ מיליאָן דאָלער יערלעך — פאַר אַזאַ קליינעם קיבוץ איז דאָס אַ היפּשע סומע.

מיר זענען, ליידער, געצוווּנגען זיך באַגרענעצן מיט די געבראַכטע ידיעות — און ווען נאָר צוגעבן, אַז די לעצטע יאָרן האָט העברעיִש געמאַכט גאָר באַדייטנדיקע אַנטוויקלונגען אין קאַנאַדע — ס׳אַנטוויקלען זיך קינדער־קעמפּס פונעם טיפּ „מסד“, וואָס אין אַמעריקע, אָוונט־קורסן און אין אַלע טיפּן שולעס איז דער העברעיִש־לימוד אינטענסיווירט געוואָרן. אויך אין דער פאָלקס־ביבליאָטעק איז געשטיגן די צאָל העברעיִש־לייענער.

Yankev Leshchinsky, "Khinukh in Kanade," from *Dos natsyonale ponem fun goles-yidntum* (Buenos Aires, 1955), 415-419.

In national-religious education, the Jewish community of Canada certainly competes favourably with all other diaspora communities. There are countries (notably Mexico and Uruguay) that can perhaps compare to Canada in terms of the percentage of Jewish children who receive a Jewish education. However, in terms of the quality of education, the deep-rootedness of educational institutions, and the security of their budgets, Canada takes first place.

In Canada there are close to 20 yeshivas—unfortunately, I do not have the precise number. A 1953 overview in the *Keneder Odler* (9 September) mentions "the Lubavitch Yeshiva, the Merkaz-Hatoyre Yeshiva, the Rayshis Khokhme Yeshiva, all in Montreal, and also yeshivas in Toronto, Winnipeg, and other cities. They are the best witnesses of the religious-spiritual zest of Jewish youth in Canada."[5]

These are all large yeshivas, where mature adolescents learn just like they once used to. Here is an example that shows us how seriously learning is taken in the yeshivas. In the *Keneder Odler* (28 June 1953) we find the following: "It is not the first time that the young men of Merkaz-Hatoyre make various wagers on reciting twelve sheets of the *gemora* by heart.[6] This time the Talmud student Ruvn Silver managed to recite half the *gemora* tractate Beitza by heart in the presence of a group of the yeshiva's learned scholars. They interrupted the young man in the middle of his recitation and asked him a question concerning a *toysefes*.[7] The young man responded most capably."

A certain suitable atmosphere is necessary for a young man to enter the study of the *gemora* in such a way, and as we see, it does not involve rote learning but an understanding of content. And if one student can know half a tractate by heart, it is a sign that all students study the Talmud seriously. They study with love and devotion and certainly of their own free will. It is doubtful that all of these young men, who at the same time are receiving a general high school education and often a university education, will remain students of the *gemora*. But a certain number of them are preparing to become teachers or rabbis, and there is no doubt that a completely new type of teacher and a new type of rabbi is emerging here.

About 100 students study in the Merkaz-Hatoyre yeshiva. Many more study in the Lubavitch Yeshiva. According to the *Keneder Odler* (18 March 1952), "Nobody thought that the small number of 'green' yeshiva students of the Lubavitch type, who used to look quite strange in their new milieu, would in the course of a few years so deeply root themselves in the local environment. Altogether, 600 students now study in the Lubavitch Yeshiva." The yeshiva has both an elementary school and a high school,

"and there is no tension between studying in the *yeshiva* and general education" (*Keneder Odler*, 30 March 1955).

The yeshivas make no compromise and are proud to "not only teach Yiddishkeit but practice it."[8] However, just how well they adapt [to their new environment] becomes clear from the following (*Keneder Odler*, 30 March 1955):

> Even sports and athletics are not neglected. All is according to local custom. But this pertains only to things having to do with pedagogical method. The spirit of the school is like that of a *cheder*, that is, strictly religious. And in this you cannot negotiate for less with the Lubavitcher. The Lubavitch *yeshiva* has already become settled in the consciousness of the local Jews as one of the most important educational institutions in our community.

The last phrase is very important. Have the yeshivas actually become an organic and integral part of Jewish education in the countries of the Americas? Would that it be as the just-quoted newspaper editor asserts! Without exception, the Canadian yeshivas are no more than ten or eleven years old. They are all a product of the national-religious awakening after the Holocaust, and their existence and development is supported by the establishment of the State of Israel. The yeshiva students are the surest future readers of Hebrew—and perhaps not only Hebrew readers but Hebrew writers.

About 1,500 students study in Canada's yeshivas. Up to 1,000 of them are more than fourteen years old. They include a very few girls. Most students come from religious homes but an appreciable number are from homes where religious *mitzves* are very weakly observed.

Let us now turn to secular education. Again we will cite figures—but first a few brief words about the character of schools in Canada. There are a great many day schools where both Hebrew and Yiddish are taught equally. In Winnipeg there is an exclusively Hebrew school that has already celebrated its 40th year. However, Hebrew is taught in depth in all Jewish day schools. One can confidently assert that children graduate from these schools with a foundation in Hebrew that gives them a good chance to become Hebrew readers. Regarding Yiddish, this is a certainty because in Canada Yiddish is commonly spoken in the home, much more than in the United States. These are mainly labour-Zionist schools, and not just Hebrew but also the State of Israel assumes a very important place in the education of the children. Most children remain in these day schools more than five years and therefore the schools grow deeper roots in the hearts and souls of the children than do the schools in the United States. They are *day*-schools! This means that children take all their schooling in a Jewish school and, even if the majority later transfer to a public middle-school,

they take with them enough Yiddish-Hebrew nourishment to last many years and have results that are reflected in their adult relationship to the day-schools.

Let us now glance at the numbers, which are certainly still far from the ideal to which diaspora Jewry now aspires but nonetheless give hope for the future.

In all of Canada in 1954, there were around 30,000 Jewish children of school age (between the ages of 6 and 14).[9] Of these, 25,500 attended public school and 4,500 (15 percent) attended Jewish day school where they also learn general subjects. Of the 25,500 Jewish children attending public school, some receive *some* form of Jewish education in afternoon school and Sunday school. Still, it is sad that only half of Jewish students receive some form of Jewish education.

Table 1 shows the approximate distribution of school-age children in the various types of Jewish school. Nearly a third of children in Jewish schools attend schools with the maximum Jewish content, approximately four times the percentage in the United States. If we were to add the children attending yeshivas, the percentage would be even higher. Some 55 percent of children in Jewish schools study in afternoon schools, mainly Talmud Torahs, where they study more days per week and more hours per day than in the United States. The Talmud Torahs in Canada also have a more traditional-religious character than in the United States. Finally, 15 percent of children attending Jewish schools are in Sunday schools, three times the percentage for the United States. Students study Jewish subjects 11–12 hours per week in day schools, 7 hours per week in Talmud Torahs, and 2–3 hours per week in Sunday schools.

Table 1 Jewish students by type of Jewish school, Canada, 1954

Type of school	Number of students	Percent of students
Day schools	4,500	30
Afternoon schools	8,250	55
Sunday schools	2,250	15
Total	15,000	100

One can form a picture of the development of education among Canadian Jews by considering growth in the number of Jewish students in the day schools of Montreal, where nearly half of Canada's Jewish population is concentrated.[10] Table 2 displays the number of Jewish children in all of Montreal's schools and the number in day schools from 1928 to 1953.

Table 2 Students in Montreal Jewish day schools, 1928-53

Year	Jewish children in all schools	Children in Jewish schools	Children in Jewish schools as a percent of Jewish children in all schools
1928	13,334	26	0.2
1938	10,536	215	2.0
1943	9,322	699	7.5
1948	10,946	1,933	17.7
1953	15,567	3,288	22.1

Change in the total number of students is partly a result of a decline in the birth rate in earlier years and an increase in the past decades. However, we will not concern ourselves with this issue here. We are chiefly concerned with the number of Jewish students in day schools, where they are enveloped in a Jewish atmosphere and receive maximum exposure to Jewish studies. Until 1943, growth was very slow—just 673 students were added to the total from 1928 to 1943. In the latter year, they comprised only 7.5 percent of Jewish children in Montreal's schools. However, from 1943 to 1953, the number of students in day schools grew by 2,589. In 1953, they constituted 22.1 percent of Jewish students in the city's schools.[11]

Unfortunately, we cannot dwell on the financial side of Jewish education in Canada even though it plays an important role. Montreal Jews pay taxes in support of the general school system and must themselves support the Jewish schools. The expense is large. Canadian Jewry spends more than a million dollars a year on Jewish education.[12] For such a small community this is a huge sum.

We are regrettably compelled to limit information on the Canadian Jewish education system to the foregoing. We will only add that in the last few years Hebrew instruction has developed substantially in Canada. Summer camps like Camp Massad and Hebrew evening courses have been established, and in all types of schools Hebrew instruction has become more intensive. Also in the Jewish Public Library the number of Hebrew readers has increased.

Robert Brym, FRSC, is SD Clark Professor of Sociology Emeritus and an associate of the Center for Jewish Studies at the University of Toronto. Since 2017, he has been translating Leshchinsky's works into English, including *The Jewish Worker in Russia* (Bloomington IN: Slavica, 2018 [1906]); "The development of the Jewish people over the last 100 years," *East European Jewish Affairs* (2020 [1928]: 50, 1/2) 157–242; *The Last Years of Polish Jewry*, vol. 1: *At the Edge of the Abyss: Essays, 1927–33* (Cambridge UK: Open Book Publishers, 2023 [1947]); and "Jewish economic life in Yiddish literature," *East European Jewish Affairs* (2023 [1921]: 53, 1), the last two works translated with the assistance of Eli Jany.

1
Robert Brym, Keith Neuman, and Rhonda Lenton, *2018 Survey of Jews in Canada* (Toronto: Environics, 2019), 35.

2
Yankev Leshchinsky, *Dos natsyonale ponem fun goles-yidntum* (Buenos Aires: Kiem, 1955), 370-426.

3
Louis Rosenberg, *Canada's Jews: A Social and Economic Study of the Jews in Canada* (Montreal: Bureau of Social and Economic Research, Canadian Jewish Congress, 1939), 83.

4
Charles Shahar, *2011 National Household Survey Analysis: The Jewish Population of Canada* (Toronto: Jewish Federations of Canada—UIA, 2014), 6.

5
The *Keneder Odler* (*Canadian Eagle*), published in Montreal, was the country's leading Yiddish newspaper until 1977, when it ceased publication.

6
The *gemora* is the second part of the Talmud, consisting of rabbinical analysis of, and commentary on, the first part, the *mishna*.

7
A *toysefes* is a supplementary commentary on the Talmud.

8
Yiddishkeit refers to the Jewish way of life.

9
This is an underestimate. Already by the time of the 1931 census there were more than 30,000 Jews between the ages of six and fourteen in Canada. Moreover, in 1951, although Canadian children were obliged to stay in school until age fourteen, public school continued until grade 12 (grade 13 in Ontario), when most students were seventeen years old (eighteen in Ontario). See Rosenberg, *Canada's Jews,* 46.

10
Actually, the figure was 39.5 percent in 1951. Louis Rosenberg, "A Study of Growth and Changes in the Distribution of the Jewish Population of Montreal," *Canadian Jewish Population Studies* 4 (1955), 2.

11
Ibid., 2.

12
In January 1953, $1 million had the purchasing power of more than $11.2 million in January 2024. Bank of Canada, "Inflation calculator" (2024).